

BAiD

Balıkesir İlahiyat Dergisi

Balıkesir Theology Journal

dergipark.org.tr/tr/pub/baid

Haziran / June 2026

Yükseköğretimde Hâfızlık Eğitimi AKDEM Hâfızlık Programı

Üzerinden Uygulanabilir Bir Model Analizi

**Qur'anic Memorization Education in Higher Education An Analysis of
an Applicable Model Through the AKDEM Hifz Program**

Murat Akkuş

Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri, Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi
Anabilim Dalı, e-mail: muratakkus114@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3268-1053>.

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 04.04.2026

Kabul Tarihi / Date Accepted: 25.05.2026

Etik Beyan / Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Ayrıca bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. In addition, this study does not require ethics committee approval, and the data used were obtained through a literature review/published sources.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir. / The author(s) has/have no conflict of interest to declare.

Yapay Zeka Kullanımı / Artificial Intelligence Usage: Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde yapay zekâ tabanlı bir araçtan dil bilgisi, anlatım bozukluklarının giderilmesi ve ifade biçimlerinin iyileştirilmesi amacıyla yararlanılmıştır. / During the preparation of this study, an artificial intelligence-based tool was used solely for language editing, correcting grammatical and stylistic issues, and improving the clarity of expression..

Lisans / License: Bu makale Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 (CC BY-NC 4.0) Uluslararası Lisansı altında lisanslanmıştır. / This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY-NC 4.0) International License.

İntihal Politikası Beyanı / Plagiarism Policy: Bu makale iThenticate yazılımıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir. / This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism was detected.

Atıf/Citation: Akkuş, Murat. "Yükseköğretimde Hâfızlık Eğitimi AKDEM Hâfızlık Programı Üzerinden Uygulanabilir Bir Model Analizi". *BAİD* 23 (Haziran 2026), 129-147.

Bu çalışmamız 2018 tarihinde Nevşehir'de düzenlenen 2. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu'nda sunulan tebliğin genişletilmiş halidir.

Öz

Hâfızlık eğitimi, Kur'an-ı Kerim'in korunması, nesilden nesile sahih biçimde aktarılması ve İslami ilim geleneğinin muhafazası açısından büyük önem taşıyan kadim bir eğitim sürecidir. Günümüz yükseköğretim sistemi içerisinde ise öğrencilerin akademik sorumluluklarıyla birlikte hâfızlık eğitimini sürdürebilmeleri sistemli, disiplinli ve kurumsal bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi bünyesinde geliştirilen AKDEM Hâfızlık Programı'nı merkeze alarak lisans düzeyinde hâfızlık eğitiminin uygulanabilirliğini kapsamlı biçimde incelemektedir. Program, öğrencilerin bireysel yetenekleri ve yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanan uzun vadeli ezber planı, öğretim elemanı rehberliği, sistematik takip süreci, burs desteği, barınma imkânı ve ödüllendirme sistemiyle dikkat çekmektedir. Bu yönüyle program, tam hâfızlık hedefinin yanında öğrencilerin bireysel kapasitelerine uygun farklı seviyelerde Kur'an ezberi edinmelerine imkân sağlayan kademeli ve kapsayıcı bir eğitim yapısı sunmaktadır. Araştırma sonucunda, AKDEM modelinin geleneksel hâfızlık eğitimi ile günümüz akademik yapısı arasında uyumlu bir bütünleşme sağladığı, öğrencilerin dini ilimlerdeki yetkinliklerini güçlendirirken akademik gelişim süreçlerine de önemli katkılar sunduğu anlaşılmaktadır. Böylece program, yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilir hâfızlık eğitimi için örnek alınabilecek özgün ve işlevsel bir model olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-ı Kerim, Hâfızlık, Hâfız, Lisans Eğitimi, Dini Eğitim, AKDEM (Akademik Düşünce ve Eğitim) Hâfızlık Programı.

Abstract

Memorization of the Qur'an (hifz) represents a deeply rooted educational tradition of great significance for the preservation of the Holy Qur'an, its accurate transmission across generations, and the safeguarding of the Islamic scholarly heritage. Within today's higher education system however, sustaining Qur'anic memorization alongside students' academic responsibilities necessitates a systematic, disciplined and institutional framework. This study comprehensively examines the applicability of memorization-based education at the undergraduate level through the AKDEM Hifz Program developed within the Faculty of Islamic Sciences at Aksaray University. The program is distinguished by its long-term memorization plan tailored to students' individual abilities and competencies, faculty mentorship, systematic monitoring processes, scholarship support, accommodation opportunities, and incentive-based rewards. In this respect, the program offers a gradual and inclusive educational structure that not only supports the goal of complete Qur'anic memorization but also enables students to attain varying levels of memorization in accordance with their individual capacities. The findings demonstrate that the AKDEM model establishes a harmonious integration between traditional hifz education and the contemporary academic structure, while simultaneously strengthening students' competencies in Islamic sciences and contributing significantly to their academic development. Consequently, the program emerges as an original and functional model that may serve as a sustainable example for Qur'anic memorization education within higher education institutions.

Keywords: The Holy Qur'an, Hifz, Hâfız, Undergraduate Education, Religious Education, AKDEM (Academic Thought and Education) Hifz Program.

Giriş

Hâfızlık eğitimi, Kur'ân-ı Kerîm'in lafzî muhafazasını esas alan İslam medeniyetinin en kadim eğitim geleneklerinden biri olarak asırlardır dini, ilmî ve sosyal hayatın merkezinde yer almaktadır. Bu kadim süreç ilahi metnin ezberlenmesinin yanı sıra bireyin manevi kimliğinin şekillenmesini, dini ilimlerle irtibatının güçlenmesini ve İslami ilim geleneğinin sürekliliğinin korunmasını da hedeflemektedir. Türkiye'de hâfızlık eğitimi tarihsel olarak camiler, medreseler ve Kur'an kursları gibi çeşitli dini eğitim kurumları aracılığıyla sürdürülmüş son yıllarda ise örgün eğitim ve yükseköğretim yapılarıyla sistematik olarak bütünleşmeye başlamıştır. Özellikle çağdaş eğitim anlayışının gereklilikleri doğrultusunda hâfızlık sürecinin bireyin akademik gelişimiyle birlikte yürütülmesine yönelik modeller önem kazanmıştır. Bu bağlamda lisans düzeyinde geliştirilen kurumsal hâfızlık programları, geleneksel hâfızlık anlayışının yükseköğretim sistemi içerisinde sürdürülebilirliğini deneyimleyen yeni uygulama alanları olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışma, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi bünyesinde Prof. Dr. Mehmet Bahaüddin Varol öncülüğünde ve akademisyenlerin katkılarıyla geliştirilen AKDEM Hâfızlık Programı'nı merkeze alarak yükseköğretimde hâfızlık eğitiminin uygulanabilirliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Program, öğrencilerin lisans eğitimleri devam ederken hâfızlıklarını sistematik biçimde sürdürebilmelerini sağlamak üzere uzun vadeli planlama, eğitim sürecinde rehberlik, performans temelli takip, burs desteği ve süreç motivasyonu unsurlarını bir araya getirmektedir. Böylece araştırma, geleneksel hâfızlık eğitiminin modern üniversite yapısı içerisindeki işlevselliğini, sürdürülebilirliğini ve pedagojik yeterliliğini analiz etmeyi hedeflemektedir. Aynı zamanda çalışma, yüksek din öğretimi içerisinde hâfızlık eğitiminin bireysel dini kazanımların yanı sıra akademik, psikolojik ve sosyal gelişim açısından da çok yönlü katkılar sunabileceği yaklaşımını ele almaktadır. Bu bağlamda çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; doküman incelemesi, program çıktıları ve gözlem verileri üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Klasik ve çağdaş literatür birlikte değerlendirildiğinde hâfızlık eğitiminin yalnızca Kur'ân-ı Kerîm'in ezberlenmesine indirgenebilecek teknik bir süreç olmadığı aynı zamanda ilmî, ahlaki, manevi ve kurumsal boyutlarıyla İslam

eğitim geleneğinin temel unsurlarından birini oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bu alanda erken dönemlerden itibaren önemli eserler kaleme alınmıştır. Ebû Bekir el-Âcurrî'nin (ö. 360/970) *Ahlâku hameleti'l-Kur'ân*,¹ Alemüddin es-Sehâvî'nin (ö. 643/1245) *Cemâlü'l-kurrâ' ve kemâlü'l-ikrâ'*,² Nevevî'nin (ö. 676/1277) *et-Tibyân fî âdâbi hameleti'l-Kur'ân*³ ve Süyûtî'nin (ö. 911/1505) *Âdâbü tilâveti'l-Kur'ân*⁴ gibi kitaplarda ve Kur'an ilmine dair eserlerde hâfızlık eğitiminin yalnızca ezber faaliyetinden ibaret olmadığını hâfızın ahlaki olgunluğu, Kur'ân ile kurduğu manevi bağ, tilavet adabı ve ilmî sorumluluğuyla bütünleşen kapsamlı bir terbiye süreci olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.⁵ Bu eserlerde hâfızın şahsiyet inşası, ezberin korunması, doğru tilavet usûlleri ve Kur'an'a hizmet bilinci ön plana çıkarılarak hâfızlık eğitimine dair güçlü bir teorik ve ahlaki zemin oluşturulmuştur. Nebi Bozkurt da hâfızlık müessesesini değerlendirirken bu geleneğin Hz. Peygamber döneminden itibaren Kur'ân-ı Kerîm'in korunması, sahih biçimde nesilden nesile aktarılması ve İslami ilim geleneğinin sürekliliğinin sağlanmasındaki merkezi işlevini veciz bir zaviyeden ele almaktadır.⁶ Ayrıca günümüzde hâfızlık eğitimi üzerine gerçekleştirilen bilimsel çalışmalar;⁷ pedagojik

¹ Ebû Bekr Muhammed Âcurrî, *Ahlâku hameleti'l-Kur'ân*, thk. Gânim Kaddûrî el-Hamed (Amman: Dâru Ammar, 2015).

² Alemüddin es-Sehâvî, *Cemâlü'l-kurrâ' ve kemâlü'l-ikrâ'*, thk. Abdülhak Abdü'd-Dâyim (Beyrut: Müessesetü'l-kütübî'l-Sekâfiyye, 1419/1999).

³ Ebû Zekeriyâ en-Nevevî, *et-Tibyân fî âdâbi hameleti'l-Kur'ân*, thk. Muhammed Şâdî Mustafa (Beyrut: Dâru'l-Minhâc, 1432/2011).

⁴ İlgili kısım Suyûtî'nin künyesi verilen kitabında yer almaktadır. Bk. Celâlüddîn es-Süyûtî, *el-İtkân fî ulûmî'l-Kur'ân*, thk. Muhammed Ebû'l-Fazl İbrahim (B.y: el-Heyetü'l-Misriyye, 1394/1974).

⁵ Nebi Bozkurt, "Hâfız", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1997), 15/77.

⁶ Kapsamlı bilgi için bk. Bozkurt, "Hâfız", 15/74-78.

⁷ Güncel çalışmalardan bazıları için bk. Adem Güneş-Hasan Hüseyin Velioğlu, *Hafızlık Konulu Lisansüstü Çalışmalar Üzerine Bir Analiz*; M. Faruk Bayraktar, *Hafızlık Eğitiminin Geleneksel Yöntemleri ve Kur'an Kursları*; Cemil Osmanoğlu- Mine Taşkın, *Hafızlığı Muhafaza Yöntemleri: Hafızlığı Muhafaza Edenler Üzerine Nitel Bir Araştırma*; Hatice Şahin, *Hafızlık Eğitimi, Hafızlığın Günümüzdeki Uygulama Modelleri*; Esra Yılmaz, *İlahiyat Fakültelerinde Hafızlık Pekiştirme Uygulaması (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi Ana Bilim Dalı Örneği)*; Ramazan Gürel-Umut Kaya, *İlahiyat Fakültelerinde Hafızlık Çalışmaları: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği*; Nurullah Denizer-Nazım Bayrakdar-Cihat Çelik, *İlahiyat Fakültelerine Kayıtlı Hâfız Öğrencilerin Hafızlığa Yüklendiği Anlam ve Değer*; Nazım Bayrakdar-Cihat Çelik-Nurullah Denizer, *İlahiyat Fakültelerine Kayıtlı Hâfız Öğrencilerin, Hafızlık Eğitimi Sürecinde Elde*

yöntemler, psikolojik dayanıklılık, ahlaki gelişim, sosyal çevre ve kurumsal sürdürülebilirlik gibi çeşitli boyutları ele alarak geleneksel hâfızlık birikimini güncel eğitim anlayışlarıyla ilişkilendirmekte ve böylece klasik miras ile çağdaş ilmi yaklaşımlar arasında bütüncül bir bağ kurulmasına önemli katkılar sunmaktadır.⁸

Mevcut literatür, hâfızlık eğitiminin tarihsel, ahlaki, pedagojik ve kurumsal temellerini güçlü biçimde ortaya koymakla birlikte, çalışmaların önemli kısmının ya klasik teorik çerçevede ya da yaygın din eğitimi bağlamında şekillendiği görülmektedir. Özellikle yükseköğretim kurumları bünyesinde yürütülen sistematik hâfızlık modellerine ilişkin uygulama merkezli araştırmalar oldukça sınırlıdır.⁹ Bu bağlamda AKDEM Hâfızlık Programı üzerine yapılan bu çalışma, lisans düzeyinde hâfızlık eğitiminin uygulanabilirliğini doğrudan kurumsal bir model üzerinden incelemesi bakımından literatürde özgün bir yere sahiptir. Araştırma, klasik hâfızlık geleneğinin ahlaki ve ilmî mirasını korurken bunu üniversite yapısı içerisinde akademik sorumluluklar, bireysel gelişim, rehberlik sistemi ve kurumsal destek mekanizmalarıyla bütünleştirmektedir. Böylece çalışma, hâfızlık eğitiminin geleneksel çerçevesini çağdaş yükseköğretim sistemi içerisinde yeniden yorumlayan, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir model ortaya koyarak mevcut literatüre önemli bir katkı sunmaktadır.

1. Yükseköğretimde Hâfızlık Eğitimi ve AKDEM Hâfızlık Programı

Yükseköğretimde hâfızlık eğitimi, geleneksel Kur'an öğretim anlayışının üniversite temelli akademik süreçlerle uyumlu hale getirilmesini amaçlayan önemli bir eğitim alanı olarak dikkat çekmektedir. Günümüz yükseköğretim sistemi içerisinde öğrencilerin yoğun akademik sorumluluklarıyla birlikte hâfızlık süreçlerini sürdürebilmeleri planlı, disiplinli ve kurumsal destek

Ettikleri Kazanımları Koruyup Geliştirme Durumları; Mehmet Zeki Aydın, Hafızlıkta Güdülenme ve Hafızlık Eğitimi Destekleyen Öğretim Yöntem, Teknik ve Etkinlikler.

⁸ İlgili bir çalışma için bk. Kemal Taşkın, *Türkiye’de Hafızlık Eğitim Ekosisteminin Yapısal Analizi*, (Konya: Palet Yayınları, 2026).

⁹ İki örnek için bk. Ramazan Gürel-Umut Kaya, “İlahiyat Fakültelerinde Hafızlık Çalışmaları: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği”, *Hafızlık Eğitimi Üzerine Araştırmalar*, ed. Cemil Osmanoğlu - Ömer Özbek, (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2019), 247-295; Esra Yılmaz, “İlahiyat Fakültelerinde Hâfızlık Pekiştirme Uygulaması (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmî Ana Bilim Dalı Örneği)”, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 17 (2024), 247-269.

temelli modellerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu eğitim süreci yüksek din öğretimi alanında öğrencilerin Kur'an ile irtibatını güçlendiren, ilmi yeterliliklerini derinleştiren ve akademik gelişimleriyle manevi eğitimlerini birlikte sürdürebilmelerine imkân tanıyan önemli bir yapı oluşturmaktadır. Bu bağlamda AKDEM Hâfızlık Programı, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin lisans eğitimleri devam ederken hâfızlık süreçlerini sistematik biçimde yürütebilmelerini hedefleyen özgün bir model olarak öne çıkmaktadır. Program; uzun vadeli ezber planlaması, öğretim elemanı rehberliği, düzenli performans takibi, burs desteği ve barınma imkânları gibi çok yönlü unsurları bir araya getirerek yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilir hâfızlık eğitiminin nasıl yapılandırılabileceğine dair dikkat çekici bir kurumsal örnek sunmaktadır.

1.1. Yükseköğretimde Hâfızlık Eğitimi ve Önemi

Yükseköğretimde hâfızlık eğitimi, klasik Kur'an öğretim geleneğinin üniversite temelli bilimsel yapı ile uyumlu biçimde yeniden yapılandırılmasını gerektiren çok yönlü bir eğitim alanı olarak öne çıkmaktadır. Geleneksel hâfızlık eğitimi, çoğunlukla yaygın din eğitimi kurumlarında yoğun ve kesintisiz bir süreç olarak yürütülmektedir. Buna karşılık üniversite ortamında bu sürecin akademik takvim, ders yükü ve ölçme-değerlendirme sistemleriyle birlikte ele alınması gerekmektedir. Bu durum hâfızlık eğitiminin yalnızca bireysel çaba ile olmayıp kurumsal planlama, akademik rehberlik ve pedagojik destek mekanizmalarıyla yürütülmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde öğrenim gören öğrenciler açısından Kur'an ile güçlü bir ilişki kurmak, hem ilmi bir zorunluluk hem de mesleki yeterlilik açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.¹⁰ Bu bağlamda yükseköğretimde hâfızlık eğitimi, öğrencilerin ilmi gelişimleri ile Kur'an merkezli eğitim süreçlerini dengeli bir şekilde sürdürebilmelerini sağlayan bütüncül bir yaklaşımın ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

¹⁰ İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde Kur'an eğitimi ve öğrenci durumunu yansıtan bir çalışma için bk. Şuayip Karataş, "Kur'an Dersinin Temel Problemleri ve Çözüm Önerileri: Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Örneği", *Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumu (Akademik ve Sosyal Yönleriyle)*, ed. İbrahim Aşlamacı vd., (Ankara: İnönü Üniversitesi Yayınları, 2019), 129-147.

Üniversite bünyesinde yürütülen hâfızlık programları¹¹ öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve öğrenme kapasitelerini dikkate alan esnek ve kademeli bir yapı üzerine inşa edilmektedir. Bu programlarda uzun vadeli ezber planlamaları, düzenli tekrar sistemleri, performans takibi ve öğretim elemanı rehberliği gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Bunun yanı sıra öğrencilerin gayret ve motivasyonlarını artırmaya yönelik burs, barınma ve ödüllendirme gibi destek mekanizmaları da programın sürdürülebilirliği açısından önemli bir rol oynamaktadır. Hâfızlık sürecinin üniversite eğitimiyle birlikte yürütülmesi öğrencilerin zaman yönetimi, disiplin, sorumluluk bilinci ve öz düzenleme becerilerinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu süreç, öğrencilerin Kur'an'ı yalnızca ezberleyen bireyler olmalarının ötesine geçerek anlamaya, yorumlamaya ve ilmî çalışmalarında etkin biçimde kullanmaya yönelmelerine zemin hazırlamaktadır. Bu yönüyle yükseköğretimde hâfızlık eğitimi, zihinsel ve akademik gelişim ile manevi eğitimi bütünleştiren özgün bir eğitim modeli sunmaktadır.

Bununla birlikte yükseköğretimde hâfızlık eğitiminin uygulanabilirliği belirli kurumsal ve pedagojik şartların sağlanmasına bağlıdır. Öncelikle programların gönüllülük esasına dayanması öğrencilerin motivasyonunun sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında öğretim elemanlarının sürece aktif katılımı, düzenli izleme ve değerlendirme mekanizmalarının kurulması ve öğrencilerin üniversitedeki yüklerinin hâfızlık süreciyle uyumlu biçimde planlanması gerekmektedir. Ayrıca programın başarıya ulaşabilmesi için öğrencilerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının da dikkate alınması, destekleyici bir eğitim ortamının oluşturulması ve kurumsal sahiplenmenin güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede geliştirilen modeller, yükseköğretim kurumlarında hâfızlık eğitiminin sürdürülebilirliğini sağlamakla kalmayıp aynı zamanda geleneksel Kur'an muhafaza anlayışının çağdaş akademik ortamda yeniden anlamlandırılmasına da katkı sunmaktadır.¹² Dolayısıyla yükseköğretimde

¹¹ Bk. Ramazan Gürel-Umut Kaya, "İlahiyat Fakültelerinde Hafızlık Çalışmaları: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği", 247-295.

¹² Yükseköğretim düzeyinde hâfız öğrencilerin hâfızlıklarını muhafaza etme ve geliştirme durumlarını ele alan bir çalışma için bk. Nazım Bayrakdar- Cihat Çelik- Nurullah Denizer, "İlahiyat Fakültelerine Kayıtlı Hâfız Öğrencilerin, Hâfızlık Eğitimi Sürecinde Elde Ettikleri Kazanımları Koruyup Geliştirme Durumları", *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/2 (2025), 290-315.

hâfızlık eğitimi hem dini ilimler alanında nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesi hem de bilimsel ve manevi gelişimin birlikte ele alındığı bütüncül bir eğitim anlayışının inşası açısından önemli bir potansiyel taşımaktadır.

1.2. AKDEM Hâfızlık Programı

1.2.1. Mahiyeti

Kur’ân-ı Kerîm İslam dininin asli kaynağı, Müslüman bireyin inanç, ibadet, ahlak ve hayat tasavvurunun merkezinde yer alan ilahî rehberdir. Bu sebeple Kur’an’ı doğru okumak, anlamak, ezberlemek ve hayatın merkezine yerleştirmek her Müslüman için önemli bir sorumluluk taşımaktadır. Özellikle İslami ilimler ve İlahiyat Fakültelerinde eğitim gören öğrenciler açısından bu sorumluluk, yalnızca bireysel bir ibadet boyutuyla sınırlı kalmayıp aynı zamanda meslekî, ilmî ve toplumsal bir zorunluluk niteliği kazanmaktadır. Zira bu öğrenciler gelecekte din hizmetleri, eğitim, akademi ve toplum rehberliği gibi alanlarda görev üstleneceklerinden Kur’an ile güçlü ve doğru bir bağ kurmaları büyük önem arz etmektedir. Bu bilinç doğrultusunda Prof. Dr. Mehmet Bahaüddin Varol öncülüğünde ve akademisyenlerin katkılarıyla, Aksaray İslami İlimler Derneği tarafından Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi öğrencilerine yönelik olarak AKDEM (Akademik Düşünce ve Eğitim) Programı kapsamında kendine özgü bir Hâfızlık Programı hazırlanmıştır. Program, öğrencilerin üniversite eğitim süreçleri ile hâfızlık eğitimlerini eş zamanlı biçimde sürdürebilmelerini amaçlayan planlı, sistematik ve uzun vadeli bir eğitim modeli olarak tasarlanmıştır. Birinci sınıftan itibaren programa dâhil olan öğrencilerin üç yıla yayılan disiplinli bir süreç içerisinde hâfızlıklarını tamamlamaları hedeflenmektedir.

AKDEM Hâfızlık Programı’nın temel amacı, İslami İlimler Fakültesi öğrencilerini Kur’ân-ı Kerîm’i hıfz etme konusunda teşvik etmek, bu süreçte onları ilmî, manevi ve akademik açıdan desteklemek ve mezuniyet aşamasına geldiklerinde fakülte diplomalarının yanında hâfızlık belgelerini de almalarını sağlamaktır. Böylece öğrencilerin hem akademik formasyonlarını güçlendirmeleri hem de klasik İslam ilim geleneğinin en köklü değerlerinden biri olan hâfızlık vasfıyla yetişmeleri hedeflenmektedir.

Program, yalnızca ezber odaklı bir çalışma olmayıp aynı zamanda öğrencilerin disiplin, zaman yönetimi, manevi gelişim, Kur’an ahlakı ve ilmî derinlik kazanmalarını da amaçlayan bütüncül bir eğitim anlayışına dayanmaktadır. Bu yönüyle AKDEM Hâfızlık Programı yükseköğretim düzeyinde hâfızlık

eğitimini üniversite eğitimiyle entegre eden özgün bir model olarak dikkat çekmekte nitelikli, donanımlı ve Kur'an'ı merkeze alan bireylerin yetişmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

1.2.2. İlkeleri

AKDEM Hâfızlık Programı belirli bir eğitim sürecini organize etmenin ötesinde öğrencinin ilmî, ahlaki ve manevi gelişimini bütüncül bir yaklaşımla destekleyen esaslar üzerine inşa edilmiştir. Programın temelini karşılıklı gönüllülük, güven, samimiyet, ciddiyet ve sadâkat ilkeleri oluşturmaktadır. Bu esaslar öğrenci ile program yürütücüleri arasında sağlam bir sorumluluk bilinci, güçlü bir aidiyet duygusu ve sürdürülebilir bir eğitim ilişkisi kurulmasını amaçlamaktadır. Hâfızlık gibi uzun soluklu, sabır ve disiplin gerektiren bir yolculuğun başarıyla tamamlanabilmesi planlı eğitim süreçlerinin yanında tarafların birbirine duyduğu güvene, verilen sözlere bağlılığa ve samimi gayrete bağlıdır. Bu sebeple programa katılan her öğrenci, üstlendiği sorumluluğun farkında olarak süreci azim, istikrar ve kararlılıkla sürdürmek durumundadır.

Programın uygulanışında disiplin, devamlılık ve sorumluluk temel esaslar arasında yer almaktadır. Hâfızlık eğitiminin düzenli biçimde ilerleyebilmesi için öğrencinin derslerini aksatmaması, belirlenen takvime riayet etmesi ve eğitim sürecine aktif katılım göstermesi beklenmektedir. Mazeretsiz ve izinsiz şekilde on gün boyunca ders yükümlülüğünü yerine getirmeyen öğrenciye ihtar verilmesi, programın ciddiyetini koruma amacı taşıyan kurumsal bir düzenleme niteliğindedir. Program süresince toplam üç ihtar alan öğrencinin programla ilişkisinin sonlandırılması, eğitim sürecinin kararlılıkla sürdürülmesini temin etmeye yöneliktir. Daha uzun süreli devamsızlık durumlarında ise öğretim elemanları, koordinatör ve yürütme kurulunun ortak değerlendirmesiyle öğrencinin durumu çok yönlü biçimde ele alınmakta ve adil bir karar süreci işletilmektedir.

AKDEM Hâfızlık Programı, öğrencilerin ilmî gelişimlerinin yanı sıra sosyal, ekonomik ve barınma ihtiyaçlarını da dikkate alan destekleyici bir yapıya sahiptir. Bu kapsamda Aksaray İslami İlimler Fakültesi Dernek Eğitim Merkezi¹³ bünyesinde öğrencilere ücretsiz barınma imkânı sunularak onların

¹³ Aksaray İslami İlimler Fakültesi Derneği eğitim merkezi binasının yer aldığı arsa, İslami ilimler eğitiminin desteklenmesi amacıyla Faruk Özata tarafından bağışlanmıştır. Söz konusu arsa üzerine inşa edilen tesisin yapım sürecine de katkı sunan Özata, merkezin

daha düzenli, huzurlu ve verimli bir eğitim ortamında yetişmeleri hedeflenmektedir. Böylelikle öğrencilerin maddi kaygılardan mümkün olduğunca uzaklaşarak ilim, ibadet ve hıfz merkezli bir eğitim atmosferine yoğunlaşmaları amaçlanmaktadır. Programın bütün ilkeleri, Kur'an'a hizmet şuuruyla yetişen bireylerin ilmî ciddiyet, ahlaki olgunluk ve güçlü sorumluluk bilinciyle donatılmasını esas alan kapsamlı bir eğitim vizyonunu yansıtmaktadır.

1.2.3. Uygulama Esasları

AKDEM Hâfızlık Programı, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'ne yeni kayıt yaptıran öğrenciler arasından gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenen adayların programa dâhil edilmesiyle başlamaktadır. Fakülteye kabul edilen öğrenciler arasından hâfızlık programına katılmak isteyenler, ilk yarıyıl süreci içerisinde tespit edilmekte, gerekli bilgilendirme, rehberlik ve hazırlık aşamalarının ardından ikinci yarıyılın başlangıcında programa resmi olarak dâhil edilmektedir. Bu yapı, öğrencilerin üniversite hayatına uyum sağlamalarını kolaylaştırırken aynı zamanda hâfızlık sürecine bilinçli ve hazırlıklı bir şekilde başlamalarına imkân sunmaktadır. Programın sağlıklı biçimde sürdürülebilmesi için karşılıklı anlayış, hoşgörü, ciddiyet, samimiyet ve iş birliği temel ilkeler arasında yer almakta, eğitim süreci bu esaslar doğrultusunda şekillendirilmektedir.

Programa kabul edilen her öğrenci için program koordinatörü tarafından fakülte öğretim elemanları arasından bir danışman görevlendirilmektedir. Böylece öğrencinin hâfızlık süreci bilimsel bir denetim ve rehberlik yapısıyla desteklenmektedir. İlgili öğretim elemanı ile öğrenci arasında yapılan bireysel görüşmeler neticesinde öğrencinin kapasitesi, ders yoğunluğu ve gelişim durumu dikkate alınarak özel bir hâfızlık takvimi oluşturulmaktadır. Hazırlanan bu takvim hem öğretim elemanı hem de öğrenci açısından bağlayıcı kabul edilmekte düzenli takip, istikrarlı ilerleme ve planlı çalışma anlayışı esas alınmaktadır. Bu sistem sayesinde öğrencinin bireysel gelişimi yakından izlenmekte ve gerektiğinde programda makûl düzenlemelere gidilebilmektedir.

tamamlanarak eğitim faaliyetlerine başlamasının ardından 6 Nisan 2026 tarihinde vefat etmiş, Aksaray Bedir Muhtar Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Program, toplam üç yıllık bir süreci kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Dört yıllık lisans eğitiminin birinci sınıf ilk yarıyılı ile son sınıfın sekizinci yarıyılı program dışında tutulmuş böylece öğrencinin uyum ve mezuniyet süreçleri dikkate alınarak daha dengeli bir eğitim planlaması yapılmıştır. İlk yarıyıl sonunda gerçekleştirilen değerlendirme neticesinde öğrencinin seviyesine göre yaz döneminde doğrudan hâfızlık programına başlanmakta veya sûre ezberleriyle hazırlık süreci devam ettirilmektedir. Eğitim yılı içerisinde ara sınav, dönem sonu sınavı, bayram ve mazeret süreçleri göz önünde bulundurularak belirli günler veya haftalar ders dışı bırakılmış geri kalan zaman ise düzenli ezber programına tahsis edilmiştir. Bu planlama öğrencinin üniversite sorumlulukları ile hâfızlık eğitimini dengeli biçimde yürütebilmesini amaçlamaktadır.

AKDEM Hâfızlık Programı'nın uygulama sisteminde *ölçülebilirlik* ve *sürdürülebilirlik* önemli bir yer tutmaktadır. Günlük ezber miktarları öğrencinin eğitim yoğunluğuna göre belirlenmekte başlangıç aşamasında daha hafif tutulan program, öğrencinin performansına bağlı olarak kademeli biçimde artırılabilir. Üç yıllık süreç sonunda öğrencinin Kur'ân-ı Kerîm'in tamamını ezberlemesi hedeflenirken bu sürecin düzenli kontrolü program koordinatörü tarafından aylık periyotlarla gerçekleştirilmektedir. Böylece öğrencinin gelişim süreci düzenli olarak takip edilmekte, karşılaşılan güçlükler zamanında tespit edilerek gerekli yönlendirme ve rehberlik desteği sağlanmaktadır. Bu yönüyle program disiplinli, planlı ve öğrenci merkezli yapısıyla yükseköğretim sürecinde hâfızlık eğitimini sistematik bir zemine oturtan örnek bir uygulama modeli sunmaktadır.

1.2.4. Burs ve Destek Uygulamaları

AKDEM Hâfızlık Programı, öğrencilerin Kur'ân-ı Kerîm hıfzı sürecini ilmî, manevi ve maddi yönleriyle desteklemeyi amaçlayan kapsamlı bir teşvik anlayışına sahiptir. Program kapsamında Aksaray İslami İlimler Derneği tarafından mevcut imkânlar doğrultusunda öğrencilere çeşitli burs destekleri sunulmaktadır. Bu destek sistemi düzenli aylık ödemeler yerine öğrencinin ezber performansı, gayreti ve program içerisindeki somut ilerleyişi esas alınarak şekillendirilmektedir. Böylece öğrencilerin disiplinli çalışma alışkanlığı kazanmaları, hedef odaklı ilerlemeleri ve emeklerinin karşılığını doğrudan görebilmeleri amaçlanmaktadır. Ayrıca dernek bünyesinde sunulan barınma imkânı sayesinde öğrenciler, uygun şartlar çerçevesinde

dernek evinde ikamet edebilmekte, bu durum onların daha düzenli, huzurlu ve ilim merkezli bir eğitim ortamında hâfızlık süreçlerini sürdürmelerine katkı sağlamaktadır.

Burs uygulaması, belirlenen ezber hedeflerine ulaşılması esasına dayanmaktadır. Program çerçevesinde yirmi sayfalık yeni ezber tamamlayan öğrenci burs almaya hak kazanmaktadır. Otuzuncu cüz de bu kapsamda yirmi sayfalık performans ölçüsü olarak kabul edilmektedir. Destek sistemi özellikle yeni ezber süreçlerini teşvik etmeye yöneliktir. Bu nedenle tekrar ve sağlamlaştırma çalışmaları yeni ezber kategorisinde değerlendirilmemektedir. Hâfızlığını tamamlamış öğrenciler için ise ezberin muhafazası büyük önem taşımakta, bu doğrultuda her on cüzlük tekrar için ayrıca burs desteği sağlanmaktadır. Böylelikle program hem hâfızlık sürecinin tamamlanmasını hem de elde edilen kazanımın korunmasını teşvik eden dengeli bir destek yapısı ortaya koymaktadır.

Programın burs ve destek uygulamaları öğrencinin programa olan *bağlılığı*, *devamlılığı* ve *başarısıyla* doğrudan ilişkilidir. Programla ilişkisi sona eren öğrencilerin burs destekleri de sonlandırılarak sistemin disiplinli yapısı korunmaktadır. Bunun yanında hâfızlık programını başarıyla tamamlayan öğrenciler dernek imkânları ölçüsünde umre ile ödüllendirilmekte, böylece maddi destek manevi motivasyonu destekleyen bir teşvik unsuru olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin Kur'an yolculuğundaki emeklerini maddi ve manevi destek unsurlarıyla güçlendirmekte, aynı zamanda onların gayretlerini ulvî hedeflerle pekiştiren güçlü bir teşvik zemini sunmaktadır. Nihayetinde AKDEM Hâfızlık Programı burs, barınma ve manevi ödüllendirme unsurlarını bir araya getirerek öğrencilerin çok yönlü gelişimini önceleyen bütüncül bir destek sistemi ortaya koymaktadır.

1.2.5. Hâfızlık Uygulama Programı

AKDEM Hâfızlık Genel Programı¹⁴ öğrencilerin üniversite eğitimi ile hâfızlık süreçlerini dengeli ve sürdürülebilir bir biçimde yürütebilmeleri amacıyla uzun vadeli, planlı ve kademeli bir sistem üzerine kurulmuştur. Programın genel yapısı incelendiğinde birinci sınıfta öğrencilerin seçilmesi, hazırlık süreci ve özellikle Amme Cüzü merkezli başlangıç ezberleriyle temel oluşturulması

¹⁴ AKDEM Hâfızlık Genel Programı Ek 1'de yer almaktadır.

hedeflenmektedir. İkinci ve üçüncü sınıflarda günlük ezber miktarları artırılarak öğrencilerin düzenli biçimde Kur'ân-ı Kerîm'in farklı bölümlerine geçmeleri sağlanmakta, tekrar ve sağlamlaştırma süreçleri ise her aşamada programın ayrılmaz bir parçası olarak uygulanmaktadır. Dördüncü sınıfa gelindiğinde öğrencilerin büyük ölçüde hâfızlıklarını tamamlamış olmaları, genel tekrarlarını yoğunlaştırmaları ve hâfızlık bitirme sınavına hazır hale gelmeleri amaçlanmaktadır. Böylece program, öğrencinin akademik sorumlulukları ile Kur'an hıfzı sürecini uyumlu biçimde bir araya getiren sistematik bir eğitim modeli sunmaktadır.

Haftalık hâfızlık çizelgesi,¹⁵ öğrencinin ezber kapasitesini dikkate alan kademeli bir ilerleme anlayışıyla hazırlanmıştır. İlk haftalarda kısa sûreler ve Amme Cüzü merkezli ezberlerle başlanmakta, öğrencinin ezber disiplini kazanması, telaffuz becerisinin güçlenmesi ve hâfızlık sürecine uyum sağlaması amaçlanmaktadır. Sonraki haftalarda Mülk, Fetih, Yasin ve Hucurât gibi daha uzun sûrelerle birlikte günlük yarım sayfa veya belirlenen ölçülerde yeni ezber uygulamasına geçilmektedir. Her hafta sonunda tekrar/sağlama bölümlerine yer verilmesi, öğrencinin yeni ezberlerini ilerletirken aynı zamanda mevcut hâfızlık birikimini korumasını ve güçlendirmesini esas almaktadır. Dinlenme günleri ve dönemsel değerlendirmeler ise zihinsel yorgunluğu azaltarak sürecin daha sağlıklı ilerlemesine katkı sunmaktadır.

Programın dikkat çeken yönlerinden biri, ezber ile tekrar arasında dengeli bir ilişki kurulmuş olmasıdır. Haftalık çizelgede yeni ezber kadar sağlamlaştırma süreçlerine de yer verilmesi, hâfızlığın kalıcılığını artırmaya yönelik pedagojik bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Özellikle belirli sûre ve cüzlerin tamamlanmasının ardından yapılan yoğun tekrar haftaları, öğrencinin ezber kalitesini güçlendirmekte ve ilerleyen süreçte oluşabilecek unutma risklerini azaltmaktadır. Bu yapı, hâfızlığın yalnızca kısa vadeli ezber başarısı olarak görülmediğini, uzun vadeli muhafaza ve süreklilik esasına dayalı bir ilim disiplini olarak ele alındığını göstermektedir. Ayrıca burs değerlendirme sisteminin haftalık performansla ilişkilendirilmesi, öğrencilerin motivasyonunu artıran önemli bir teşvik unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Programın genel yapısı göz önünde bulundurulduğunda, AKDEM Hâfızlık Programı'nın genel uygulama esasları ve haftalık hâfızlık çizelgesi öğrencilerin

¹⁵ AKDEM Hâfızlık Haftalık Programı Örnek Çizelgesi Ek 2'de yer almaktadır.

bireysel kapasitelerini, akademik yükümlülüklerini ve manevi gelişimlerini dikkate alan bütüncül bir yapı arz etmektedir. Program disiplinli ilerleyiş, düzenli tekrar, kademeli ezber artışı, rehberlik desteği ve performans temelli değerlendirme unsurlarıyla yükseköğretim düzeyinde hâfızlık eğitime kurumsal bir çerçeve kazandırmaktadır. Bu yönüyle AKDEM modeli, hâfızlık çalışmasını modern üniversite eğitimi içerisinde sürdürülebilir hale getiren, öğrenciyi ilmî ve manevi açıdan destekleyen örnek bir uygulama niteliği taşımaktadır.

Sonuç

Kur’ân-ı Kerîm’in lafzî muhafazasını esas alan hâfızlık geleneği, İslam medeniyetinin en köklü ilmî ve manevi miraslarından biri olarak tarih boyunca önemini korumuştur. Günümüz yükseköğretim yapısı içerisinde ise bu kadim geleneğin akademik süreçlerle uyumlu biçimde sürdürülebilmesi, sistemli, disiplinli ve kurumsal temellere dayalı modellerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışma kapsamında incelenen AKDEM Hâfızlık Programı, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi örneğinde lisans düzeyinde hâfızlık eğitiminin uygulanabilirliğini ortaya koyan özgün ve kapsamlı bir model sunmaktadır. Programın gönüllülük esasına dayalı öğrenci seçimi, uzun vadeli ve kademeli ezber planlaması, öğretim elemanı rehberliği, düzenli performans takibi, burs desteği, bedelsiz barınma imkânı ve manevi ödüllendirme unsurları hâfızlık sürecinin yalnızca bireysel gayrete bırakılmadığını aksine güçlü bir kurumsal yapı içerisinde desteklendiğini göstermektedir.

AKDEM modeli, geleneksel hâfızlık eğitiminin temel ilkelerini muhafaza ederken aynı zamanda modern üniversite sisteminin bilimsel yapısına uyum sağlayabilen sürdürülebilir bir uygulama ortaya koymaktadır. Programın üç yıla yayılan planlı yapısı, öğrencilerin lisans eğitimlerini sürdürürken hâfızlık süreçlerini dengeli biçimde devam ettirebilmelerine olanak tanımaktadır. Haftalık ve genel çizelgelerde yer alan kademeli ezber artışı, düzenli tekrar süreçleri, dinlenme dönemleri ve ölçülebilir performans kriterleri pedagojik açıdan sürdürülebilir bir hâfızlık modeli oluşturmuştur. Bu program, öğrencilerin ezber miktarlarını artırmalarının yanında ezber kalitelerini muhafaza etmelerini, disiplin kazanmalarını ve Kur’ân merkezli bir ilmî kimlik geliştirmelerini desteklemektedir. Özellikle tekrar/sağlama yöntemlerinin

programın merkezinde yer alması, hâfızlığın uzun vadeli muhafazasına verilen önemi açık biçimde ortaya koymaktadır.

Programın belirgin özelliklerinden biri öğrencilerin sosyal, ekonomik ve manevi gelişim alanlarını destekleyen çok yönlü yapısıdır. Barınma, burs ve ödüllendirme uygulamaları, öğrencilerin motivasyonlarını artırmakta, akademik yük ile hâfızlık süreci arasında denge kurulmasına katkı sunmaktadır. Bu durum yükseköğretimde hâfızlık eğitiminin yalnızca teorik bir ideal olarak kalmayıp uygun kurumsal destek sağlandığında uygulanabilir ve sürdürülebilir bir gerçeklik olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda AKDEM modeli öğrencilerin Kur'an ile bağını güçlendirirken zaman yönetimi, öz disiplin, sorumluluk bilinci ve manevi olgunluk gibi çok yönlü kazanımlar elde etmelerine de zemin hazırlamaktadır. Böylece program, hâfızlık eğitimini bireysel ibadet sınırlarının ötesine taşıyarak akademik, ahlaki ve sosyal gelişimle bütünleştiren çok boyutlu bir eğitim yaklaşımı sunmaktadır.

Netice itibarıyla AKDEM Hâfızlık Programı, yükseköğretim kurumlarında hâfızlık eğitiminin sürdürülebilirliğine dair güçlü bir örnek teşkil etmektedir. Geleneksel Kur'an hıfzı mirasını çağdaş üniversite yapısıyla uyumlu hale getiren bu model, İslami ilimler alanında yetişen öğrencilerin hem akademik formasyonlarını güçlendirmekte hem de onları hâfızlık vasfına sahip daha donanımlı bireyler olarak yetiştirmektedir. Bu yönüyle AKDEM modeli, Türkiye'de ve benzer yüksek din öğretimi kurumlarında uygulanabilecek, geliştirilebilecek ve örnek alınabilecek işlevsel bir hâfızlık eğitimi çerçevesi sunmaktadır. Programın başarısı kurumsal sahiplenme, nitelikli rehberlik, öğrenci motivasyonu ve disiplinli uygulama esaslarının bir araya geldiğinde yükseköğretimde hâfızlık eğitiminin etkin biçimde sürdürülebileceğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple ilgili çalışma, hâfızlık eğitiminin modern akademik yapı içerisinde yeniden anlamlandırılmasına ve sürdürülebilir kurumsal modeller geliştirilmesine önemli katkılar sunmaktadır.

Kaynakça

- Âcurrî, Ebû Bekr Muhammed. *Ahlâku hameleti'l-Kur'ân*. thk. Gânim Kaddûrî el-Hamed. Amman: Dâru Ammar, 2015.
- Aydın, Mehmet Zeki. "Hafızlıkta Güdülenme ve Hafızlık Eğitimi Destekleyen Öğretim Yöntem, Teknik ve Etkinlikler". *Çeşitli Yönleriyle Hafızlık Eğitimi*. ed. Hatice Şahin Aynur. 289-305. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 2021.
- Bayrakdar, Nazım - Çelik, Cihat - Denizer, Nurullah. "İlahiyat Fakültelerine Kayıtlı Hâfız Öğrencilerin, Hâfızlık Eğitimi Sürecinde Elde Ettikleri Kazanımları Koruyup Geliştirme Durumları". *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 12/2 (2025), 290-315.
- Bayraktar, M. Faruk. "Hafızlık Eğitiminin Geleneksel Yöntemleri ve Kur'an Kursları". *X. Kur'an Sempozyumu: Kur'an ve Eğitim*. 117-138. Ankara: Fecr Yayınları, 2008.
- Bozkurt, Nebi. "Hâfız". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 15/74-78. İstanbul: TDV Yayınları, 1997.
- Denizer, Nurullah - Bayrakdar, Nazım - Çelik, Cihat. "İlahiyat Fakültelerine Kayıtlı Hâfız Öğrencilerin Hâfızlığa Yüklendiği Anlam ve Değer". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 17/2 (2024), 122-138.
- Güneş, Adem - Velioğlu, Hasan Hüseyin. "Hafızlık Konulu Lisansüstü Çalışmalar Üzerine Bir Analiz". *Amasya İlahiyat Dergisi* Özel Sayı (Mart 2026), 502-542.
- Gürel, Ramazan - Kaya, Umut. "İlahiyat Fakültelerinde Hafızlık Çalışmaları: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği". *Hafızlık Eğitimi Üzerine Araştırmalar*. ed. Cemil Osmanoglu - Ömer Özbek. 247-295. Kayseri: Kimlik Yayınları, 2019.
- Karataş, Şuayip. "Kur'an Dersinin Temel Problemleri ve Çözüm Önerileri: Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Örneği". *Uluslararası Yüksek Din Öğretimi Sempozyumu (Akademik ve Sosyal Yönleriyle)*. ed. İbrahim Aşlamacı vd. 129-147. Ankara: İnönü Üniversitesi Yayınları, 2019.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ. *et-Tibyân fî âdâbi hameleti'l-Kur'ân*. thk. Muhammed Şâdî Mustafa. Beyrut: Dâru'l-Minhâc, 1432/2011.
- Osmanoğlu, Cemil - Taşkın, Mine. "Hafızlığı Muhafaza Yöntemleri: Hafızlığı Muhafaza Edenler Üzerine Nitel Bir Araştırma". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11/1 (2024), 369-398.
- Sehâvî, Alemüddin. *Cemâlü'l-kurrâ' ve kemâlü'l-ikrâ'*. thk. Abdülhak Abdü'd-Dâyim. Beyrut: Müessesetü'l-kütübi'l-Sekâfiyye, 1419/1999.
- Süyûtî, Celâlüddîn. *el-İtkân fî ulûmi'l-Kur'ân*. thk. Muhammed Ebü'l-Fazl İbrahim. B.y: el-Heyetü'l-Misriyye, 1394/1974.
- Şahin, Hatice. "Hafızlık Eğitimi, Hafızlığın Günümüzdeki Uygulama Modelleri". *Yaygın Din Eğitimi Sempozyumu I*. 59-89. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2013.
- Taşkın, Kemal. *Türkiye'de Hafızlık Eğitim Ekosisteminin Yapısal Analizi*. Konya: Palet Yayınları, 2026.
- Yılmaz, Esra. "İlahiyat Fakültelerinde Hâfızlık Pekiştirme Uygulaması (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmî Ana Bilim Dalı Örneği)". *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 17 (2024), 247-269.

Ek 1: Akdem Hâfızlık Genel Programı

AKSARAY İSLAMİ İLİMLER DERNEĞİ AKDEM HÂFİZLİK GENEL PROGRAMI			
Sınıf	Eylül-Ekim-Kasım-Aralık-Ocak	Şubat-Mart-Nisan-Mayıs-Haziran	Temmuz-Ağustos
1.sınıf	Öğrenci Seçimi	Hazırlık Aşaması ve Amme Cüzü	Genel Tekrarlar
2.sınıf	1-2-3. Sayfalar Tekrarlarıyla Birlikte	4-5-6. Sayfalar Tekrarlarıyla Birlikte	7. Sayfa ve Tekrarlar
3.sınıf	8-9-10-11. Sayfalar Tekrarlarıyla Birlikte	12-13-14-15. Sayfalar Tekrarlarıyla Birlikte	16. Sayfa ve Tekrarlar
4.sınıf	17-18-19-20. Sayfalar	Genel Tekrar	Hâfızlık Bitirme Sınavına Girme

Ek 2: AKDEM Hâfızlık Haftalık Programı Örnek Çizelgesi

Hafta	Tarih	Ezberlenecek (Sure/ayet/sayfa)	Yeni ezber (Evet/Hayır)	Sağlama (Evet/Hayır)	Okunan miktar (sayfa sayısı)	Okunan toplam sayfa	Değerlendirme (Burs bilgisi vb.)
1.		Son 10 sûre (Fîl-Nâs arası)					
		Asr, Hümeze					
		Kâria, Tekâsür					
		Adiyât					
		Zilzâl					
		Beyyine					
		Tekrar (Sağlama)					
2.		Kadir					
		Alak					
		Tîn					
		İnşirah					
		Duhâ					
		Sağlama					
		Tekrar (Sağlama)					
3.		Nebe' 1/3					
		Nebe' 1/3					
		Nebe' 1/3					
		Şems					
		Leyl					
		Tekrar (Sağlama)					
		Dinlenme					
		Mülk 1.sf. ½					
		Mülk 1.sf. ½					

4.	Mülk 2.sf. ½					
	Mülk 2.sf. ½					
	Mülk 3.sf. ½					
	Tekrar (Sağlama)					
	Dinlenme					
5.	Fetih 1.sf. ½					
	Fetih 1.sf. ½					
	Fetih 2.sf. ½					
	Fetih 2.sf. ½					
	Fetih 3.sf. ½					
	Tekrar (Sağlama)					
	Dinlenme					
6.	Fetih 3.sf. ½					
	Fetih 4.sf. ½					
	Fetih 4.sf. ½					
	Fetih 5 sf. ½					
	Tekrar (Sağlama)					
	Dinlenme					
	Dinlenme					
7.	Yasin 1.sf. ½					
	Yasin 1.sf. ½					
	Yasin 2.sf. ½					
	Yasin 2.sf. ½					
	Yasin 3.sf. ½					
	Yasin 3.sf. ½					
	Tekrar (Sağlama)					
8.	Yasin 4.sf. ½					
	Yasin 4.sf. ½					
	Yasin 5.sf. ½					
	Yasin 5.sf. ½					
	Yasin 6.sf. ½					
	Yasin 6.sf. ½					
	Tekrar (Sağlama)					
9.	Beled					
	Fecr ½					
	Fecr ½					
	Gâşiye					
	A'lâ					
	Târık					
	Tekrar (Sağlama)					
10.	Bürûc					
	İnşikâk					
	Mutaffifin 1/3					
	Mutaffifin 1/3					
	Mutaffifin 1/3					
	Tekrar (Sağlama)					
	Dinlenme					
	İnfitâr					
	Tekvîr ½					

11.		Tekvîr ½					
		Abese 1/3					
		Abese 1/3					
		Abese 1/3					
		Tekrar (Sağlama)					
12.		Nâziât 1.sf.					
		Nâziât 2.sf. ½					
		Nâziât 2.sf. ½					
		Nâziât Tekrar					
		Nebe' Tekrar					
		Abese Tekrar					
		Amme cüzü sonrası bir hafta dinlenme					
13.		Hucurât 1.sf.					
		Hucurât 2.sf. 1/2					
		Hucurât 2.sf. 1/2					
		Hucurât 3.sf. 1/2					
		Hucurât 3.sf. 1/2					
		Tekrar (Sağlama)					
		Dinlenme					